

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
08 / 935 - 61	
DATO	19 JAN. 2011
AN	EKSP.

FOSEN NATURVERNFORENING

Adr. : Ytre Ringvei 32, 7100 Rissa Tlf. : 73851430
- foreningen for et bredt, helhetlig og aktivt naturvern på Fosen

Vår ref : R.1.1mø

Deres ref :

Dato : 13.01.11

OLJE – OG ENERGIDEPARTEMENTET
POSTBOKS 8148, DEP.,
0033 OSLO

Søknad fra Statnett SF om dispensasjon fra konsesjonsvilkårene for reservekraftverk på Nyhamna og Tjeldbergodden. Merknader.

Innledning

Det vises til søknad fra Statnett om dispensasjon fra konsesjonsvilkårene for reservekraftverkene på Nyhamna og Tjeldbergodden i Møre og Romsdal. Søknaden i dette tilfellet gjelder for neste vinter og frem til overføringslinjen Ørskog – Fardal er bygget ferdig i ukene 1 - 20. I tillegg til at reservekraftverkene fra før har konsesjon for svært anstrengte kraftsituasjoner med energiunderskudd i regionen (SAKS) ønskes det nå at reservekraftverkene skal være klargjort for tilfeller med driftsforstyrrelser eller andre hendelser som gir vanskelige driftssituasjoner med fare for utkobling av forbruk.

Vurdering

Det søkes om dispensasjon fra konsesjonsvilkårene for reservekraftverkene som egentlig bare skal brukes ved en situasjon der sjansen for strømrasjonering blir over 50 %. Forurensningen er det dobbelte fra et reservekraftverk i forhold til et konvensjonelt gasskraftverk. Virkningsgraden er bare 36 %.

Begrunnelsen fra Statnett er at det er et generelt kraftunderskudd i Midt-Norge. En må vel samtidig innse at noe av bakgrunnen skyldes at enkelte fraksjoner i opinionen har krevd oppstart av reservekraftverkene for å redusere kraftprisen. Dette er en misforstått oppfatning i og med at en kraftproduksjon fra disse kun vil resultere i ca 3 øre lavere pris pr kWh ved ordinært tilbud i markedet. Kapasiteten fra reservekraftverkene vil også bare utgjøre ca 3 promille av vårt felles nordiske kraftmarked. Det vil igjen si at reservekraftverkene ikke alene vil utgjøre noe stor forskjell hvis bare overføringslinjene er intakte.

Normalt har vi en god importkapasitet i regionen på 12 – 15 TWh. Det var 4,5 TWh i underskudd i 2008, og i 2009 var underskuddet bare 3,5 TWh, dvs. langt bedre situasjon enn prognosene tidligere fortalte. Underskuddet i 2010 for prisområdet NO3 er beregnet til 7,4 TWh - og enda er ikke forbruket korrigert for rekordkalde temperaturer slik det vanligvis gjøres når det motsatte er tilfellet.

Her er det verdt å merke seg at Sør-Trøndelag fylkeskommune, gjennom sin fylkesdelplan for vindkraft som ble vedtatt 16.12.08, har lagt til grunn et kraftunderskudd på 9,5 TWh i et normalår for 2010, og for et eventuelt tørrår i 2010 lagt til grunn et underskudd på hele 13,1 TWh. Fylkesdelplanens grunnlagstall er opp til 3,7 ganger høyere enn det virkelig årlige forbruket for Midt-Norge. Når fylkesdelplanens faktagrunnlag er så sterkt misvisende, må en regne med at feilen kan ha hatt virkning på de vedtak som i ettertid er gjort i flere

forvaltningsorgan. Fylkesdelplanen er lagt til grunn for den videre behandling i regionråd, kommuner, fylker og NVE. Fylkeskommunens anslag over kraftunderskuddet er et av hovedargumentene for vindkraftsatsingen. Når dette hovedargumentet nå viser seg å være totalt feil tre år på rad, kan det få konsekvenser for vedtakenes gyldighet.

Olje – og energiministeren uttalte til media 13.01.10 at importen til Norge 10.01.11 var 102 000 MWh, og at det derfor ble importert kraft lik produksjonen av 30 mobile gasskraftverk. De mobile gasskraftverkene vil slik ikke være noen effektiv løsning på kraftkrisen, og de vil ikke gi billigere strøm. Vi er delvis enige med statsråden, men må legge til at akkurat denne dagen var karakterisert med 30 % høyere kraftutveksling enn gjennomsnittet for perioden. Det var liten innenlandsk produksjon og tilsvarende høy import.

Ut fra de vurderinger som ligger til grunn for søknaden vil situasjonen for Midt-Norge være under kontroll hvis overføringslinjen Ørskog – Fardal ferdigstilles. Dette vil igjen bety at de store, arealkrevende og, etter vårt syn, naturødeleggende vindkraftanleggene vil være unødvendige for å dekke kraftteterspørselen i regionen. Det planlegges nasjonalpark i hjertet av Fosenfjella (Dåapma), men dessverre vil nasjonalparken bli omkranset av flere hundre vindmøller hvis konsesjonene blir gitt. Vi har nettopp deltatt på et oppstartmøte for nasjonalparken Dåapma hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. I tillegg planlegges det en større kystnasjonalpark på kysten av Fosen. Sør-Trøndelag fylkeskommune har vedtatt at en slik kystnasjonalpark skal opprettes. Vi synes det er naturlig at myndighetene i denne omgang også fokuserer på denne problemstillingen.

Søknaden er begrunnet med at det for tiden er lav magasinifylling i Midt-Norge grunnet to tørre og kalde vintre på rad og lavere produksjon ved svenske kjernekraftverk. I tillegg begrunnes søknaden med at sentralnettforsterkningen mellom Møre og Sogn ennå ikke er etablert (Ørskog – Fardal). Selv om importkapasiteten inn til Midt-Norge er forsterket ved oppgradering av Nea – Järpstrømmen vil det kunne oppstå tilfeller med momentan systemfrakobling (BFK) med behov for aktivering av ressurser i regulerkraftmarkedet RKM). Lavere magasinifylling vil resultere i redusert tilbud i regulerkraftmarkedet og slik gjøre det nødvendig med oppstart av reservekraftverkene. Vi vil i tillegg begrunne situasjonen med den energiknappheten som har oppstått ved myndighetenes etablering av svært kraftkrevende industri i et område med for liten krafttilgang. Dette er eksportindustri med nasjonal betydning (gass, aluminium, kalk).

Reservekraftverkene kan være et virkemiddel å benytte seg av ved den situasjon som har oppstått denne vinteren. Men på lengre sikt vil det være avgjørende å forebygge at situasjoner med anstrengt energitilgang oppstår. Statnett har selv begrunnet situasjonen med lave magasinifyllinger. Tiltak for å unngå dette må derfor iverksettes, og det må knyttes vilkår til dispensasjonen for bruk av reservekraftverkene. Det må komme et krav om en minimums magasinifylling før vinteren for å sikre private husholdninger og industri tilstrekkelig energi til en fornuftig pris, og samtidig slik at unngår SAKS-situasjoner og reduserer mulighetene for situasjoner med driftsforstyrrelser. Dette kan føre til mer import og en høyere pris tidligere på året, men det behøver ikke totalt sett å føre til mindre produksjon ved anleggene.

En ekstra fordel ved dette regimet er i tillegg at kraftproduksjonen og tappingen av vannmagasinene kan bli mer miljøvennlig. Situasjonen i dag er oftest slik at vannmagasinene blir tappet for mye om høsten. Normalt er det en relativt stor nettoeksport fra Norge om høsten. Det ble f.eks i 2010 i uke 40 – 43 en nettoeksport på 0,73 TWh fra Norge.

Norge er forpliktet gjennom et nytt EU-direktiv som krever at europeiske elver, innsjøer og vassdrag skal ha god eller høy kvalitet innen 2015. Dette betyr at Norge må sette vilkår til vannkraftkonsesjonene ved å påby en konstant minstevannføring for å sikre det biologiske mangfoldet, ikke minst i forhold til laksestammen og smoltoverlevelsen. Vår egen naturmangfoldlov har bestemmelser som krever dette. Et slikt kjøregime er utprøvd i Altaelva, og det har slått positivt ut.

Energiloven hjemler slike tiltak. Jfr § 1.2 om produksjon og omsetning av energi på en samfunnsmessig rasjonell måte og om at det skal tas hensyn til allmenne og private interesser. Jfr. også § 6.1 om systemansvarliges plikt til i en hver tid å sørge for balanse for produksjon, forbruk og utveksling av energi. Jfr. også § 9.4 om pålegg om sikringstiltak/beredskapstiltak for energiforsyningen.

Vi ser det ellers som naturlig at Midt-Norge ikke så alene skal bære byrden av myndighetenes satsing på kraftkrevende eksportindustri i et underskuddsområde. Det vil si at vi mer eller mindre må ha et nasjonalt ansvar for hele landets kraftsituasjon. Ut fra en rettferdighetstanke og en tanke om likebehandling bør kostnadene fordeles mer rettferdig gjennom å innføre et landsdekkende toprissystem på strøm. En viss differensiering kan være naturlig for å stimulere alle forbrukerne til å energieffektivisere strømforbruket. Lovhjemmel for dette finnes også i energiloven (se over).

Konklusjon

Oppsummert vil dette si at en eventuell dispensasjon fra konsesjonsvilkårene må suppleres med vilkår om at magasinbefyllingen må optimaliseres med et minstekrav før vinteren starter, og ut fra et rettferdighetsprinsipp må kostnadene, grunnet kraftmangel, fordeles på hele landet gjennom et fornuftig energiøkonomiserende toprissystem.

Disse to enkle virkemidler vil forebygge at uheldige situasjoner oppstår i kraftsystemet. Det vil sikre den alminnelige kraftleveransen og være gunstig for deler av industrien som ellers kan ha vanskelige rammevilkår i Norge. Tiltakene vil gi store miljøgevinster. De kan gjennomføres uten å bygge ned kystnaturen med så mange vindmøller, uten at INON-områder og rødlistearter forsvinner, uten at bekker blir lagt i rør og uten at det slippes ut CO₂ fra reservekraftverkene.

Med hilsen

Fosen Naturvernforening

Magnar Østerås
Leder

(Sign)

Svein Ivar Larsen

Nestleder

Adr. : Fosen Naturvernforening v/Magnar Østerås, Ytre Ringvei 32, 7100 Rissa

Vedlegg : Oversikt over planlagte vindkraftverks influensområde på Fosen (10 km radius)

Kopi : NVE

Miljøverndepartementet

Fylkesmennene

Direktoratet for naturforvaltning

Norges Naturvernforbund

Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag

Vern Fosenhalvøya